

aan Oosterlaeck werd overgedragen geen naam vermeld wordt. Trouwens, de omschrijving van het perceel in déze akte luidt heel kort: „seeckere huysinge ende erve, streckende voor van der straet op tot achter aen sheeren wech toe”, terwijl Gerrit Michiels, eigenaar werd van „seeckere huysinge ende erve met het achterhuys, stallinge, mitsgaders de koetse (slaapstede) ende een cas, die int voors. huys staende syn”.

Sinds Oosterlaeck het huis daar toe bestemde heeft het dienst gedaan als herberg (tegenwoordig noemt men zoo'n inrichting: hotel). Reizigers, die na het sluiten der stadspoorten bij de stad aankwamen, konden er voor den nacht onderdak vinden. Schippers en voerlieden, die geregeld diensten onderhielden tusschen Utrecht en omliggende plaatsen (niet alleen binnen de tegenwoordige grenzen der provincie, maar ook verder af gelegene) vonden er hun pleisterplaats. En gedurende tientallen van jaren in de vorige eeuw was De Geldersche Bloem de verzamelplaats van reizigers, die gebruik maakten van de diligence, welke op regelde tijden naar Wijk bij Duurstede vertrok.

Maar zooals in den loop der tijden ten opzichte van veel dingen verandering kwam, zoo ook in de middelen van vervoer. Wie weet nog wat een vrachtschuit was? Wie wat een diligence was? En zoo-veel meer gelegenheden en gewoonten?

Dat alles heeft ook De Geldersche Bloem niet onberoerd gelaten, en de herberg, het logement en het café ten slotte gedegeerde tot een gewone rust- en drinkgelegenheid. Van „gloria mundi” was niet veel meer overgebleven.

K.

RESTAURATIES IN UTRECHT

Waarschijnlijk zullen er onder de lezers van Oud-Utrecht reeds een aantal zijn, die het fraaie rococo-topje van het winkelpand Vredenburg 34 hebben gemist. Het is echter de bedoeling, deze hardstenen top, die een unicum in Utrecht is, na de verbouwing van de winkel (door architect G. Uriot te Amsterdam) te herplaatsen en dan tevens, waar nodig, enige herstellingen aan te brengen. Doordat namelijk de onderdelen door middel van ijzeren doken aan elkaar waren verbonden, ontstonden door roestvorming enige scheuren.

De eigenlijke gevel wordt geheel vernieuwd; deze was in hoofdzaak laat 19de eeuws; slechts de zij- en middenpenanten van het metselwerk der eerste en tweede verdieping dateerden waarschijnlijk nog uit de 18e eeuw. Het is een interessant experiment, te trachten een harmonisch geheel te maken van een waardevol oud gevelfragment met een nieuwe onderbouw. Te zijner tijd zullen we een afbeelding van het resultaat plaatsen.

Bij de verbouwing bleek weer — zoals reeds enige malen in deze rubriek ter sprake is gebracht — dat het huis zelf veel ouder is dan

de gevel deed vermoeden. De zijmuren zijn namelijk tot boven in de eerste verdieping middeleeuws (formaat ca. 28 x 14 x 85 cm.). Het was niet meer mogelijk met zekerheid vast te stellen, op welke wijze de oorspronkelijke achtergevel was opgebouwd. Er werden gedeelten van een vakwerk-constructie aangetroffen, waarvan de vulling echter uit 17e en 18e eeuwse steen bestond. Zelf gaf deze evenmin de indruk nog middeleeuws te zijn. Ook omtrent de oorspronkelijke voorgevel bestaat geen zekerheid. De noordelijke gevelwand van het Vredenburg — waarvan deze gevel dus deel uitmaakt — komt voor op een 16e eeuwse schilderij in het Rijksmuseum te Amsterdam (catal. schild. nr. 78). Het aantal gevels strookt echter niet precies met de bekende perceel-indeling; het is dus vermoedelijk geen exacte weergave. In deze gevelwand komen zowel huizen met (stenen) trapgevels voor als huizen, die kennelijk een houten topgevel bezitten.

* * *

Voor rekening van het Utrechts Monumentenfonds wordt het ijzeren hek bij het huis Nieuwe Gracht 75 vervangen door een van stenen palen. Het hek wordt gelijkvormig aan het nog aanwezige oude hek van het buurhuis nr. 73. Dit huis moet blijkens het doorgaand steenverband gelijktijdig met nr. 75 gebouwd zijn.

Ir. C. L. TEMMINK GROLL

HUIS EN HEERLIJKHEID STOUTENBURG

I

In de 21e jaargang van Oud-Holland (1903, Binger, Amsterdam) geeft dr. H. C. Rogge een overzicht van de geschiedenis van het huis Stoutenburg, waarbij hij zijn wetenschap ontleent aan A. Mattheus, Rerum Amersfortiarum Scriptores, De jure gladii en Analecta, — Ridderhofsteden en kasteelen in de Provincie Utrecht, hs. 1610 — Korte beschrijvinge van de Heerlijkheid Stoutenburg, hs. 1754 — Waerachtige historie van J. van Oldenbarnevelt, Rotterdam 1610 — S. van Leeuwen in Batavia Illustrata — Tegenwoordige staat van Utrecht, overgenomen door A. J. van der Aa in zijn Aardrijkskundig Woordenboek en L. Smids, Schatkamer der Nederlandsche Oudheden, 3e druk. Aan de hand van deze gegevens, aangevuld met hetgeen wijzelf vonden, volgt hier een samenvatting van Stoutenburgs historie.

Omstreeks 1252 bouwde Walter van Amersfoort op een uur afstand van deze stad een burcht, als voormuur tegen vijandelijke aanvallen, waaraan hij de naam Stoutenburch of trotse burcht gaf. Ook luidt de naam in oude oorkonden Stuthenborch. Niet lang daarna droeg hij deze sterkte „nog niet terecht volmaectt” over aan de bisschop van Utrecht, Hendrik van Vianden. Een dergelijke schenking was